

Tehát a papnövendék készüljön fel Krisztus papi küldetésének teljes elfogadására, amely saját életének fokozatos, de valóságos feláldozásával fog maradandó gyümölcsöt hozni. Erre kapott meghívást, és erre ad bőséges kegyelmet a papi rend szentsége.

d) Az Eucharisztia a lelki nevelésben.

Ha a szeminárium közösség középpontja Krisztus, akkor az Eucharisztia természetesen központi helyet foglal el a szeminárium életében. Hiszen az Eucharisziában a feláldozott és feltámadt Krisztus személyesen van jelen, hogy testünket-lelkünket saját Testéhez asszimilálja. Benne kapcsolódunk egymáshoz, mint egyetlen Test tagjai, és épülünk egyházi közösséggé. Az ő hálaadó, kérő és engesztelő áldozatával egyesülve válunk mi is Istennek kedves áldozati ajándékká. A vele való egységben van elrejtve életünk termékenysége titka.

Az Eucharisztia egészen különös módon táplálja a papi tisztaságot. A hiten keresztül benne érzük el és néha már ízleljük ennek célját: az Úrral való egyesülést és az Úrban egymáshoz kapcsolódó testvéri közösséget. A szűz számára az Eucharisztia veszi át azt a funkciót, amelyet a házáséletben a hitvestársak egymás iránti szeretete tölt be: hozzásegíti ahhoz, hogy önmaga zárkájából kilépjen és megossza magát másokkal.

Igy lesz az Eucharisztia nemcsak a lelki nevelés legfontosabb eszköze, hanem egyben már elővételezi minden lelki nevelés célját, annak a végső állapotnak az elérését, ahol „Krisztus lesz minden mindenben” (Kol 3,11).

Benkő Antal — Borsos Margit

A KEGYELMI ÉLET ÚTJÁN

Elvont matematikai képletek, magas levezetések legtöbbször hidegen hagynak, bármilyen nagy is a jelentőségük pl. az atomkutatásnál. Akkor kezdjük megsejteni az atomvilág lenyűgöző titkait, amikor szemléltető modellek vagy trükkfilmek mutatják a részecskék keringését a mag körül, az elválasztó üröket betöltő feszültséget, — bármennyire is csak megközelítők ezek a tudósok szemében. Valószínűleg hasonlóképpen magyarázható, miért nem tudunk sokszor elmélyedni a hit egyik-másik csodálatos igazságában: a felhasznált út messze esik tőlünk. Rotter megállapítása a dogmatikára is áll: „... a tradicionális morálteológia főleg személytelen kategóriákkal dolgozott. Ha ui. személyi kategóriákból indultak volna ki, akkor az alapmodell az egymás iránti barátság és szeretet viszonya lett volna, nem pedig az embernek a tárgyi természetéhez való kapcsolata” (Christliches Handeln, Styria 1977, 30). Ezért próbálják egyes teológusok az emberek közötti viszony „kiteljesítő”, „gazdagító” mozzanatait lepergetni a szemünk előtt, amikor a kegyelemről beszélnek, a já-

rulék és lényeg (accidens és substantia) fejtegetése helyett. Korunk embere érzékeny a lélektani szempontokra, számára ez kínálkozik járható útnak.

1) A kiteljesedéshez vezető viszony

Az egymás közti viszonyban a szerkezeti elemek mellett (előljáró—alattvaló, szülő—gyermek, kollégák stb.) döntő szerepet játszanak a személyes, érzelmi sík összetevői. Ezek töltik ki az adott szerkezeti keretet, s határozzák meg, hogy a viszony kifejeleszti vagy hátráltatja-e a résztvevők személyiségét. Azaz a kapcsolat megélése a szabadság örömteljesebb vállalásához vezet-e vagy sem. A nevelésnél, pszichológiai tanácsadásnál ezzel elsősorban a reánk bízott személyek kiteljesedését akarjuk előmozdítani.

Hogy tud egy nevelő hatni ezen a téren? C. R. Rogers, korunk ismert pszichológusa két tényezőnek tulajdonít alapvető szerepet. A nevelő, pszichológus viszonya akkor segíti a reábízottat valóban személyisége kiteljesedéséhez, ha a) feltétel nélkül el tudja fogadni őt, b) ezt megfelelő módon a másik tudomására tudja hozni.

A helyesen megélt emberi szabadság az ember legnagyobb értéke. Ezt nem magyarázni kell valakinek, hanem vele megélni. Azaz alapmagatartásunknak kell olyannak lenni, hogy a másik érezze: Te vagy fontos, a te szabadságod, éld ezt! Ehhez elkerülhetetlen, hogy vedd észre, mi megy benned végbe, ki vagy te, s fogadd ezt el. Ennek birtokában teheted meg a második lépést: dönthetsz. A nehézség ui. ott van, hogy nem merjük önmagunkat elfogadni, éppen mert a másik, számunkra fontos személy rosszálló magatartását érezzük vagy éreztük akkor, amikor igényeink, vágyaink fölmerültek bennünk. Amikor pl. egy gyermeknek kistestvére születik, a csöppség szeretné továbbra is fenntartani egyeduralmát. Ezért alkalomadtán megveri vagy piszkálja a jövevényt. Ha ilyenkor egyszerűen megbüntetik, vagy csak azt hallja: „ha így bánsz kishúgoddal, akkor apu/anyu nem szeret”, önkéntelenül is megérzi, hogy vágya „rossz”, el kell fojtani. Összeférhetetlennek éli meg ezt a számára legfontosabbal: apja, anyja szeretetével, amiért „küzd” a másik ellen. Ha igényei mégis túl erősek, fel-feltörnek. Mivel „rövidzárlat” állt be nála, megnyílik az ajtó az idegesség, a begubózás, a dacosság (agresszivitás) felé. Ha viszont a szülő kb. a következőket mondja: „most dühös vagy, mert úgy érzed, hogy édesapa/édesanya a szeretetét megosztja kishúgoddal is”, akkor valószínűleg megérzi, hogy elfogadták érzelmeivel együtt, hogy szeretik. Ez erőt ad neki érzelmei összeegyeztetésére, az elfogadásra — mert elfogadták.

Az utóbbi válasz nem jelentett sem hideg zuhanyt, sem kioktatást, hanem segített a kicsi érzelmeinek tisztázásához. Éppen a másik megértő és elfogadó feleletén keresztül jut el önmaga felismeréséhez és elfogadásához. Hogy ez a légkör mennyire fontos, tudjuk saját tapasztalatunkból is. Milyen megnyugtató, ha van valakink, akinek kiönthetjük szívünket, tudva, hogy meghallgat, megért! Azaz anélkül, hogy sokat beszélne, jelen van megértő melegével, követ bennünket figyelmével, megelőz szerető magatartásával. Nem ítél meg

minket, még kevésbé a „harmadikat”, akivel kapcsolatban esetleg a szívünket feltártuk. Nem is dicsér, mert evvel jeleznék, hogy ahol a dicséretnek nincs helye, ott valószínűleg rossz lappang. Ilyenkor — mint Rogers rámutat — tulajdonképpen nem is a másíknak mondtuk el világunkat, élményeinket, hanem rajta keresztül magunknak fedezzük fel önmagunkat. „Objektívalódásunk” lehetségessé vált a másík feltétel nélküli elfogadó magatartása és tükrözése által. Az ő kiteljesítő viszonya által élmény- és ismeretvilágunk jobban egybeesik, s ez a harmónia a fejlődés forrása lesz. A másík szabad légkört, meleg sugárzást teremt számomra, s evvel szabadságom erősíti, személyiségemet érleli. Melegen — de nem túlfűtöten, mert ez perzsel, telhetetlenné puffaszt. Bensőből fakadó melegséggel — s nem pusztán színélve, mert ennek hidege kiszikkaszt, elfagyaszt.

Jancsi esete mutatja, mennyire nehéz eltalálni a mértéket. Értelmével nem volt hiba, de magatartása szinte kibírhatatlan volt. Már harmadikba járt, de még mindig zaklatta szomszédait, örökké kizökkentette az osztályt üteméből. S maga is érezte ezt, mert megjegyezte: „Nagyszüleim nem tudtak megnevelni, a mama se. A kedves nővér azt hiszi, hogy ez most magának sikerül?” Anyját serdülő korában erőszakolta meg az, aki nem akart apja lenni. Még gyermeke megszületése után is küzdött (s úgy látszik, küzd ma is), hogy valami anyai szeretetet tudjon adni neki. Nagyszülei pedig mintha kárpótolni akarták volna, elkényeztették. Egyik sem volt képes igazán Jancsi boldogságát keresni, hanem félig vagy teljesen öntudatlanul a maguk kielégületlenségét, bizonytalanságát akarták rajta keresztül kárpótolni. Nem tudták feltétel nélkül elfogadni, s evvel az ő személyes kiteljesedését elősegíteti.

II) Az isteni gazdagítás

Hosszúra nyúlna Rogers munkatársainak felfogását részleteiben kifejteni, s főként nevelési és pszichoterápiái eljárásának főbb pontjait elmélyíteni. Az erkölcsi oldalról esetleg felmerülő nehézségekre is csak annyit akarunk mondani, hogy valaminek pszichológiai értelemben való elfogadása ténymegállapítás, nem pedig beleegyezés. Mindenesetre érdekes, hogy kezdettől fogva sok protestáns és katolikus lelkes vette észre, mennyire alkalmazható és hasznos ez a felfogás és az ebből fakadó eljárás a lelkipásztori tanácsadásban. Egyesek azonban tovább mentek, s felismerték alapgondolatainak heurisztikus jelentőségét a kegyelem mélyebb megértésében. „

Nem az az igazi kegyelem, hogy Isten minket teljesen, föltétel nélkül elfogad, ezt sugározza felénk, s ez által boldogságunkhoz vezet? A teremtéssel mutatja első helyen, hogy teljesen, föltétel nélkül szeret. Ezért adott nekem, nekünk létet úgy, ahogy vagyok, úgy, ahogy vagyunk. „S Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott” (Ter 1,31). Azért részesedünk a létben, mert Ő jó (Csel 17,28). Önmagát adja nekünk Fiában s Lelkében. „Az Isten szeretete abban nyilvánult meg, hogy az Isten elküldte Fiát, hogy általa éljünk. A szeretetnek nem az a lényege, hogy mi szeretjük az Istent, hanem hogy ő szeret

minket, és elküldte Fiát bűneink kiengeszteléséül . . . Azért szeretjük az Istent, mert ő előbb szeretett minket" (1Jn 4). Lehet-e szebb kifejezése az Isten megelőző elfogadásának? Ennek folytatásaként árasztja felénk ma is Lelkét, hogy mondhassuk: „Abba, Atyánk”, hogy az ember így Vele tudjon élni.

Ha az élmény, hogy valaki ember teljesen elfogad — azaz igazán szeret — megújító, személyiségünket gyökeréig átható s erőinket felfrissítő hatást gyakorol ránk, mi kell hogy jelentsen annak megélése, hogy Isten fogad el teljesen, feltétel nélkül, úgy, ahogy vagyunk? Ő a szeretet, s ezt, Önmagát adja nekünk, sugározza felénk, belénk; szeret minket emberi valóságunkban. Jelent ez a valóság korlátokat, korlátozottságot is? A szeretet megvilágításában új világosságot nyer mindaz, ami első pillanatra fonákság, emberi nyomorúság vagy hasonló benyomását kelthetné. Fonáknak, nyomorultnak akkor találhatná magát valaki, ha önmagát egy másikkal, egy ici-picit fejlettebbel hasonlítaná össze. De ha a lényeg az, hogy mindegyik porszem áttűzesedik a Naptól, mindegyikben Ő ragyog, mindegyikben Ő lett csillogó valósággá, Ő, az Isten, akkor a kisebb vagy nagyobb korlátoltság elveszti értelmét. Mind az ő fényéből s vele él.

Az Isten megelőző szeretetének megélése elvezeti az embert önmaga teljesebb feltárásához, elfogadásához. Benne fedi fel a végtelen utáni vágyának értelmét. Benne képes elfogadni az egzisztenciális kielégületlenség emberi valóságát, amelyik ösztönzi, nyugtalanítja, tévutakra vezetheti, de meg nem nyugszik, míg Hozzá nem talál. Az emberekhez való viszonyában már éli, hogy a szeretethez nem elég önmaga, szüksége van a másokra mint társra és modellre. De csak a végtelen Te önajándékozása készíti a határt nem ismerő viszony lehető legteljesebb megteremtésére embertársaival szemben, saját szabadságának helyes megélésére és önmaga igazi kiteljesedésére.

Legfeljebb a bűn kérdése szülheti a kétség árnyát: nem veti-e el ezt az Istent? Mivel mi bűnben élünk, nem zárja-e ki mégis egy részünket szeretetéből? Lehetséges, hogy Isten föltétel nélkül szereti a bűnöst, bár föltétel nélkül elveti a bűnt? — Ha pusztán elvont fejtegetések alapján nehézségeink is lennének, Krisztus tanítása nem hagy kétséget. Mi, akik rosszak vagyunk, mégis tudunk néha jóval fizetni a rosszért, — felülmúlnánk őt? (vö Lk 11,13) A tékozló fiú elé siető Atya s a házasságtörő asszonnyal találkozó Jézus eloszlát minden kételkedést. Itt a földön „én sem ítélek el” (Jn 8,11), őt sem, minket sem! Nem, mert szeret, s mert tudja, hogy csak szeretetet tapasztalva mer az ember új életet kezdeni. Szíve legbensőbb érzelmét tárta fel ebben Krisztus: a megelőző szeretetet, a kegyelmet. Csak miután az asszony elfogadta önmagát és őt („Senki sem ítélt el?” „Senki, Uram . . .”), jön az útmutatás, a tanács: „menj, de többet ne vétkezzél.” Jézus jó pszichológus volt. Tudta, hogy itt a földön az igazi ítélet a szívben történik: saját vágyaink, cselekedeteink felismerésében és elfogadásában. Amíg nem fogadtam el, hogy a hiba az enyém volt, nem tudok új életet kezdeni. Tudja, hogy csak a megélt szeretet képes új utakat feltárni az ember előtt. Akkor nyílik meg az ember szeme a valóság

előtt, amikor érzi, hogy szeretik, elfogadják; ilyenkor képes lánggra lobbantani a benne is lappangó szeretet szikráját. Mert — ahogy több pszichológus megfigyelte — az ember nem is annyira mások előtt fél önmagát feltárni, hanem saját maga előtt. Nem is csak „rossz” oldalait rejtegeti, hanem a „jót” is. Mert sejti, hogy ha a jó vágyakat, törekvéseket magának és másoknak felfedi, akkor kiszolgáltatva érzi magát, elkötelezte magát. Jézus erre épít: az Istentől mindegyikünkbe elvetett jószág magvára. Ezért támasztja fel Isten napját a jókra és gonoszokra, hogy melegével — elfogadó, gazdagító szeretetének melegével — ne a konkoly, hanem a búza hatalmasodjék el a szívünkben, a világban.

III) A kegyelem eszközei

Krisztus példája számunkra is útmutató: hogyan tudunk másokon segíteni a kegyelmi élet kiteljesedésében?

a) Rogers rámutat, hogy ha a pszichológus, a nevelő segítségére akar lenni a másoknak önmaga elfogadásában és szabadságának élésében, akkor neki is el kell fogadnia önmagát. E nélkül nem tud hiteles lenni a másikkal való viszonyában. Az hamarosan kieri, hogy nem egyenértékű személyként kezeli, nem a rábízottnak akar igazi emberi módon segíteni, hanem saját önző céljai elérésére használja fel eszközül. Azaz ha a nevelő, a pszichológus nem ismeri eléggé saját magát, nem tudja elfogadni saját vágy- és igényvilágát, mert fontosabb szükségletei kielégületlenek, vagy pedig nem mer magával szembenézni, akkor önkéntelenül is saját hiányvilágának betöltésére veszi igénybe a másikat. Hízelegve vagy uralkodva, tudatosan vagy önmagát csalva, de mindenképpen a másiktól várja önmaga elismerését, kielégülését. — Kétségtelen, hogy a másikkal való viszony számunkra is örömet, gazdagságot hoz. De helyesen éppen az által, hogy engedem az ő szívében is fellobbanni a szunnyadó szeretetmécses lángját.

Nem festenek a pszichológusok álomképet, amikor ezt a magatartást várják el maguktól, a nevelőktől? Az igazán nagyok közülük nem tartják magukat „Übermensch”-nek. Hangsúlyozzák, hogy ideálról van szó, amire állandóan törekedni kell. Van azonban egy minimum, ami nélkül veszélyes mást segíteni akarni. Ezért vált ma már szokássá, hogy a pszichológus tanulmányi éveit alatt maga is rendszeresen eljár kezelésre, „tanácsvevésre”. Lehetőséget kap önmaga fokozatos megismerésére, légbört önmaga elfogadására. S főként indítást az állandó fejlődésre. Ez utóbbinak szükségessége készleten sokakat arra, hogy később is keressék az alkalmat, hogyan tudnák saját sötét foltjait mások (az ún. supervisorok) segítségével mind jobban kiküszöbölni.

A kegyelmi élet esetében is csak azok hódítják meg valóban Istennek a szívüket, akik maguk élnek az ő irántunk való végtelen szeretetét. Azok, akik keresik a kegyelmi életet, megérik, kiből sugárzik ez, kik azok, akik maguk is ebből merítenek. Ahogy egy egyszerű néni mondta, amikor megkérdezték, milyen az új papjuk: „Ez igen, ez vallásos pap.” Az ilyenek, hogy a jó úton haladhassanak, maguk is érzik a közösség szükségét: azok közreműködését,

akik sugározzák feléjük is az Isten szeretetét, s akik ezáltal segítenek gyenge oldalaiq feltárásában, elfogadásában. Más szóval: értékelik a kegyelemre való vezetést saját személyükre nézve. Ennek egyik kulcspontja: élni Isten elfogadó, megvilágosító szeretetét lelkiatyjuk megértésének tükrében. Erre mutatott rá dr. Kemper, ismert pszichoanalitikus, amikor azt mondta: „Ha maguk rendszeresen, felnött módra végeznek lelkiismeretvizsgálatot, s megbeszélnek problémáikat lelkiatyjukkal, akkor egy rendkívüli eszközt használnak fel arra, hogy másokon is valóban tudjanak segíteni.“ Ahhoz, hogy másokat is emberi módon tudjak Istenhez vezetni, magamnak is meg kell tapasztalnom ennek az útnak isteni gazdagságát. Evvel tudom legjobban elkerülni a veszélyt, hogy a másik saját alig vagy jól leplezett igényeim kielégítésének eszköze legyen, ahelyett, hogy Istenhez vezető szabadságát táplálnám. Merjem élni, hogy mások is tegyék velem azt, amit én a rám bízottakkal szeretnék megélni.

b) Ez az alapvető, mondhatnánk távoli felkészülés nem elegendő, bármennyire is elengedhetetlen. A megbeszélés órájában a pszichológusnak a hozzá forduló teljes rendelkezésére kell állnia, figyelmét rá kell összpontosítania. Ez a feltétele, hogy vele tudjon érezni, lelki hullámszát követni. Sok türelmet és önuralmat követel. Pontosán azt, hogy a beszélgetés alatt ne a pszichológus, a nevelő legyen a központ, hanem a másik.

Legtöbb tanácsadó, pszichológus vagy lelkipásztor állítja is, hogy ő mindig a másik benső világába akar helyezkedni, így akar rajta segíteni. Amikor azonban a tanácsadás során lefolytatott és magnóra vagy filmre felvett beszélgetéseket vizsgálat alá vették, kitűnt, mennyien ámitják önmagukat, mily nehéz ezeknek az egyszerűnek látszó elveknek következetes megéltése, végigvezetése. Önkéntelenül is előtérbe kerülnek a kifejezések: „ez jól van, de . . .“ „nagyon rendes ember, csak . . .“ Ahol „de“, „csak“, merül fel, ott nincs teljes elfogadás, feltétel nélküli légkör.

A hit erős támaszt nyújthat ennek a pontnak a megvalósításában. Isten minden embert határtalanul szeret, úgy, ahogy van. Tehát a „másikat“ is, aki most tőlem várja, hogy ezt a szeretetet sugározzam feléje. Mert Isten első-sorban a mi emberek közti kiteljesítő viszonyunk megéltése által akarja a másiknak tudtára adni, hogy feltétel nélkül szereti őt. Megéri tehát a teljes figyelmet, az őt központba helyező magatartást. A másik Isten képére és hasonlatosságára van teremtve s nem az enyémmre. Már a szülőnél megvan a veszély, hogy gyermekét úgy kívánja látni, ahogy elképzelte magának, bár evvel titokban saját boldogságára, megelégedettségére vágyik, nem pedig gyermekéére. A házastársak között is nehéz teljesen elfogadni a napi életben, hogy a másik különböző; mindegyik hamar elvárja, hogy a másik más-ságának feladásával olyan legyen, amit ő akar. Ez a veszély még inkább fenyegeti azt, aki a másikat a kegyelmi életre akarja segíteni. Minél inkább meg van győződve ennek fontosságáról, fensőbbiségéről, annál inkább elcsúszhat, a akaratlanul is „kényszerítheti“ a másikat. Nem veszi észre, hogy ezt a másiktól kiindulva kell elérni, nem elvont módszerekkel. Elfelejtí, hogy a gyakorlatban nem az a döntő, hogy

a másik az ő ritmusát, elgondolását kövesse, hanem hogy Istenhez találjon közelebb. Krisztus hirdette szeretetét, felkínálta, de soha senkit nem használt fel eszközül!

A mindennapi életben, főként amikor egyszerre több személlyel kell érintkezni, nem könnyű ennek az elvnek gyakorlatba ültetése. Jancsinak is volt vagy 30 osztálytársa. Először arra gondoltunk, hogy rendkívüli helyzete miatt megkülönböztetett módon kell vele bánni: külön ültettük, többet elnéztünk neki. Később láttuk, hogy evvel megerősítjük benne kielégületlenségét, azaz azt, hogy nem tudja magát elfogadni mint egyet a többi közül. Visszatéve a rendes ütembe, egyenként kértük társainak közreműködését, hogy fogadják el, s érezzék vele szeretetünket. S főként nekünk nevelőknek magunknak volt alkalomunk elgondolkozni, hogy mit is várunk el mások nevelésétől: mi az igazi eredmény? Ha mi vagyunk megelégedettek? Ha a vezetőség? Ha a gyerekek? Milyen körülményeket teremtene Krisztus, ha itt lenne?

A másiknak a hit szemével való elfogadását, szükségleteinek felfedezését s kielégüléshez való segítségét megdöbbenően tapasztaltuk egy fogyatékos gyermekek számára fenntartott otthonban. Legtöbbjük már külsőleg is torz volt, csaknem puszta vegetatív síkon tengette életét alig pár évig. Amikor egyik-másik hallgatónkat rá tudtuk venni, hogy látogassa meg az otthont, fejlethetetlen maradt a kedves nővér felelete arra a kérdésre, hogy bírják ezt a munkát: „Ezeket is szereti az Isten, így, ahogy vannak; nekünk is el kell tehát lenni, mi a szükségletük, hogyan tudunk rendelkezésre állni.”

c) A másikkal szemben tanúsított magatartásunk minden pórusunkból sugárzik; a másik kéri, nem marad számára észrevétlenül. Azonban a normális emberi viszonyban ezt kifejezetten is közölni kell. Egyébként a másik gyakran bizonytalan lehet afelől, mit is akarunk neki mondani. Ezért van döntő szerepe a nevelésben, pszichológiai segítségben a beszédnek. A nevelő, a tanácsadó egyik erőfeszítése éppen abban áll, hogy minél kifejezőbben tudja közölni a másikkal, amit ő észrevett, ahogy ő látja a másikat. Evvel lesz számára tiszta tükör, amiben felismerheti, objektíválhatja önmagát.

A kegyelemre való nevelésnél a végső cél az evangéliumi jóhír teljes feltárása. Az egymás közti meggazdagító viszony akkor lesz tehát eredményes, ha Isten önjándékozása sugárzik át rajta. Az anoním kereszténységből a kifejezettséghez kell jutni, a horizontálisból a vertikálisba kell kiteljesedni. Ennél a lépésnél a pszichológiai és pedagógiai alpmagatartások nélkülözhetetlenek, de nem elegendők. Rámutatnak a feladatra: a kegyelmi életben való kiteljesedés rendes útja a másik föltétlen elfogadása, az Isten határtalan szeretetének tükrözése. De hogy hogyan valaki Krisztusban, ha nem hirdetik neki?

Jancsi esetében meglehetősen sikerült a kettőt harmonikusan sugározni. Hatással volt rá, amikor fent említett „kihívására” a következő választ kapta: „Nem is én akarlak megnevelni: neked magadnak kell már kezdedbe venni a sorsodat, s olyanná formálni magadat, mint jónak tartod.” Szemmel láthatólag segített neki az is, amikor az osztály családi kérdések megbeszélésénél nyu-

godt és megértő magatartást tanúsított a felmerült problémákkal szemben. Nem foglalkoztak külön az ő esetével, de megérezte a pozitív beállítottságot. „Most már szeretném megismerni az apámat” — állított be édesanyjához ez után az óra után. „Meg akarom mondani neki, milyen helytelenül járt el, amikor engem veled egyedül hagyott.” Ettől kezdve mintha ő akart volna segíteni anyjának, s ezáltal az is könnyebben tudott közeledni fiához. De főként akkor ragyogott fel a szeme, amikor arra a kérdésére: mehet-e ő is ministrálni az osztály számára tartott szentmisén, azt a választ kapta: „ha akarsz, természetesen”. Szinte ott tükröződött az arcán: lám, engem, a rossz fiút is elfogad Krisztus! Ettől kezdve, amikor csak tehetette, segédkezett az oltárnál. S itt soha nem volt nyugtalan, nem vágott grimaszokat. Ment akkor is, amikor nem volt senki jelen az osztályból. Az osztályban tartott előkészületek és az egyéni beszélgetések láthatóan mélyen szívébe vették Krisztus szeretetét.

Az emberi kiteljesedés még nem minden, s a legmegértőbb ígéretek sem vezet szükségképpen Isten kegyelmének elfogadására. Elég Krisztus környezetére gondolni. Maga Rogers sem tartja magát hívőnek, bár ifjúkorában protestáns teológiai hallgató is volt. Isten annyira kegyelmes, megértő velünk szemben, hogy emberi természetünk legnagyobb kincsét, szabadságunkat ellene is fordíthatjuk. Sok úton térhet ki az ember Isten elől. A legközvetlenebbül azonban akkor találhat el hozzá, ha felebarátja őszinte és elfogadó, szeretetteljes magatartásában felfedi az Isten szeretetének szikráját, s egyúttal hallja örömhírét, evangéliumát.

Sántha Máté

KARL LEISNER, A DIAKÓNUS

Érdemes volt? Érdemes? Ez a kérdés kavargó ma sok papban, a papi hivatás gondolatával foglalkozó sok fiatalban. Lehet-e, szabad-e egy életre lekötni magunkat? Van-e értelme lemondani az élet megengedett örömeiről, a család melegéről? Nem esztelenség-e a teljes odaadás útjára lépni, „hinni a Szeretetnek”, mikor Isten olyan „kegyetlenül” bánik övéivel? — Karl Leisner életében különös erővel csapnak felénk ezek a kérdések. És hogy az egyéniségéből kisugárzó felelet utat talál kortársai lelkébe, azt mutatja, hogy barátjának és légertársának, P. Otto Piesnek róla írt könyve, a „Stephanus heute”, Kevelaerban 1950—1957 között hét, majd keletnémet területen, Lipcsében 1957—1964-ig további öt kiadást ért meg, nem szólva az amerikai és spanyol fordításról. A cím arra utal, hogy Károly „a mai kor István diakónusa” volt. Merésznek tűnő állítás. Vessünk egy futó pillantást életére: mennyiben igazolja.

1915. febr. 28-án született a Rajna alsó folyásának vidékén. Egész gyermekéje és iskolás kora Kleve városkához kötötte, 25 km-re a híres Mária-kegyhelytől, Kevelaertól. Utána még egy fiú és három kislány érkezett a családba.